

6.3. SUMMING UP

Power-loom business is growing rapidly in Vita City from past three decades. Such growth is helpful achieve the Socio-Economic goals of our planning power loom industry has given to some extent self employment to profession to literate as well as illiterate unemployed person. With very less capital power loom business can provide Job opportunity to trained persons, as well as un trained.

In country like India there is need of more Job opportunities, so Indian Govt. has to give more facilities to power-loom sector, of there is good relation between employer and employee. It will lead to increase the production and benefit. But Now-a-days relation between worker and employer are being distrubed. To improve such relation govt. has to give more facilities to worker and owner of power loom.

Capitalistic economy creates number of problems like unemployment, poverty, starvation, Trade cycle, power loom sector has provided number of service opportunities in small scale. Therefore the power loom sector has got much importance in our country's economy. And it is better to develop the small scale industries.

In developing country like India decentralised of power-loom sector and ancittary processing unit plays very important role in filed of industrial development.

Such decentralised sector will provide employment opportunities. With the help of such sector gap between rich and poor will be reduced power loom industry is helping to improve the Economic conditions of the workers. Such improved economic condition will help to improve the living standard of workers.

In Maharashtra, Vita, Solapur, Ichalkaranji are famous for power loom bussiness. But powerlooms are comparetively less in Vita than Solapur and Ichalkaranji. And so there is mutual understanding between owner and workers about workers salary, bonus, provident fund etc.

..

मुलाखत पत्रिका

श्री. तडसरे नि. दि.,
शिवाजी विद्यापीठ,
अर्थशास्त्र विभाग, कोल्हापूर.

मार्गदर्शक : डॉ. श्रीमती लीला पाटील,
कर्मवीर हिरे कॉलेज ऑफन आर्ट्स अँड
कॉमर्स, गारगोटी.

१. कामगारांची वैयक्तिक माहिती :

अ) कामगाराचे नाव :-

ब) कामगाराचे वय :-

क) वैवाहिक दर्जा :-

ब) विवाहित

३) विधु

इ) जात ...

ई) मातृभाषा :--

१) मराठी

३) कन्नड

फ) मुलांची संख्या :--

ख) सध्याचे राहण्याचे ठिकाण :-

१) भागाचे नाव :-

३) भाड्याचे घराचे भाडे किती

ग) वडिलांचा व्यवसाय :--

१) शेतती

३) बल्लेदार

घ) कारखान्यात येण्यापूर्वी तुम्हा कोणता व्यवसाय होता

१) शेतमजूर

३) शिक्षण

च) शिक्षण

१) १ ली ते ७ वी

३) उच्च माध्यमिक (११ वी, १२ वी)

५) अशिक्षित

२) अविवाहित

४) घट स्फोटिता

पोटजात ....

२) हिंदी

४) इतर

२) घर स्वतःचे आहे की भाड्याचे --

२) शेतमजूर

४) इतर

२) पावरलूम नोकरी

४) जेकार

२) ८ वी ते १० वी

४) महाविद्यालयीन

२. कामगारांची कौटुंबिक माहिती :--

क) आपल्या कुटुंबातील एकूण सदस्य किती :--

ख) कुटुंबातील मिळवल्या लोकांची संख्या किती :--

ग) सर्वांचे मिळून मासिक उत्पन्न किती :--

घ) तुम्ही स्वतः विणकर व्यवसाया व्यतिरिक्त इतर कोणता

व्यवसाय करता काय ?

होय । नाही

च) तुमच्या वरती अक्खंन असणाऱ्या लोकांची संख्या :--

३. कामगार भरती :---

अ) तुम्हाला या कारखान्यात कोणत्या मार्गांनी नोकरी मिळाली

१) जाहिरात

२) उद्योग विनियम केन्द्रामार्फत

३) कारखान्यातील मित्रमंडळीच्या मार्गदर्शनाने

४) जॉबर, सुपर वायझर यांचे कडून

५) तुमच्या स्वतःच्या प्रयत्नांनी

ब) तुम्ही उद्योग विनियम केन्द्रात नाव नोंद केले आहे काय ?

होय। नाही

क) नोकरीसाठी वशिला आवश्यक आहे काय ?

होय । नाही

ड) तुम्ही तांत्रिक शिक्षण घेतले आहे काय ?

होय । नाही

ई) तुम्ही काम करता त्याच गावी रहाता काय ?

होय । नाही

उ) कामाचे गावी राहत नसल्यास, कामाचे गावी कसे जाता

१) सायकल २) एस.टी. ३) चालत ४) इतर

ऊ) दररोज किती तास काम करता

१) आठ तास २) १२ तास ३) १२ तासापेक्षा जास्त

तुमच्या पावरलूम मध्ये कोणते पीक चालू आहे

१) ५२ २) ५४ ३) ५६ ४) इतर

एक मिटर विणकामाचा सद्या दर किती आहे .....

कर्ज घेण्याची आवश्यकता भासते काय ? .....

होय । नाही

तुम्ही किती कर्ज घेऊ शकता आवश्यकतेनुसार

१) १,०००-०० २) २,०००-०० ३) ३,०००-०० ४) इतर

कर्ज कोणाकडून घेता

- १) शेजारी व मित्रमंडळी, २) राष्ट्रियकृत बँक ३) सहकारी बँक,
४) इतर मार्गीनी.

४. सामाजिक संबंध व सुविधा :--

- १) तुमच्या बरोबर काम करणाऱ्या कामगारांशी तुम्हे संबंध कसे आहेत.
अ) मित्रत्वाचे व सहकार्याचे ब) फक्त कामापुरते.
- २) तुम्ही इतर कामगारांना कारखान्याबाहेर अडीअडचणीच्या वेळी मदत करता काय ? होय । नाही
- ३) तुम्हे मालकाशी संबंध कसे आहेत
अ) मित्रत्वाचे व सहकार्याचे.
ब) केवळ कामापुरतेच.
- ४) तुम्ही काम करण्याची जागा प्रकाश, धुळ, उष्णता, वायुबीजन, इत्यादी सोई उपलब्ध आहेत काय ? होय । नाही

५. कामगारांच्यासाठी सुविधा :--

- १) कामगारांना जेवण, विश्रांती इत्यादी साठी सुट्टी देता काय ? होय । नाही
- २) किती तास सुट्टी देता ?
१) अर्धा तास २) एक तास ३) दीड तास
- ३) तुम्हाला विश्रांतीसाठी कारखान्यात स्वतंत्र सोय आहे काय ? होय । नाही
- ४) तुम्हाला कामगार विमा (१९४४) योजना लागू काय काय ? होय । नाही
- ५) भविष्य निर्वाह निधी (१९४४) कायदा लागू काय काय ? होय । नाही
१) असल्यास तुम्हा हिस्सा रनपये
२) मालकाचा हिस्सा रनपये
- ६) उपदान (ग्रॅज्युइटी) कायदा (१९४४) लागू झाला आहे काय ? होय । नाही
- ७) बोनस आपणास मिळतो काय ? होय । नाही
- ८) बोनस मिळविण्यासाठी आपणास संघ, टाळेबंदी इत्यादी मार्गाचा अवलंब करावा लागला होता काय ? होय । नाही

६. कामगार संघटना --

- १) तुम्ही कामगार संघटनेचे सभासद आहात काय ? होय । नाही
- २) संघटनेचे नाव :--

- ३) संघटनेची वार्षिक सभासद वर्गणी :--
- ४) संघटनेची वर्गणी नियमित देता काय ? होय । नाही
- ५) तुम्ही कामगार संघटना राजकीय पक्षाशी निगडित आहेत काय ? होय । नाही
- ६) कामगार संघटनेचे स्वरूप कसे आहे ?
- १) जातीय २) सर्व समावेशक
- ७) कामगारांची आर्थिक व सामाजिक परिस्थिती सुधारण्यास संघटनेने कोणते मार्ग अवलंबिले ---
- १) संघर्षात्मक अगर लढाऊ,
- २) निश्चित दृष्टिकोनातून,
- ३) मालकाशी वाटाघाटी करून.

७. कामगार बांधीलकी ---

- १) कामाबदल आपण किती समाधानी आहात.
- १) पूर्ण समाधानी २) अंशतः समाधानी ३) असमाधानी
- २) तुमच्या कारखान्यात बढती कशी मिळते --
- १) सेवाजेष्ठतेनुसार २) उत्कृष्ट कार्यक्षमतेनुसार ३) शिक्षणानुसार
- ४) जातीय प्रभावानुसार ५) इतर....

८. कामगाराचे वास्तव्य व आरोग्य ---

- १) तुम्ही राहता ते घर स्वतःचे । भाड्याचे । मालकाचे आहे
- २) घरी किती दिवे आहेत काय ? होय । नाही
- ३) आपल्या पिण्याची पाण्याची सोय काय आहे ?
- १) विहिर, २) ओढा ३) सार्वजनिक नळ ४) स्वतःचे नळ ५) इतर...
- ४) कारखान्यातील वातावरणामुळे आपणास एखादा कायम । तात्पुरता असा आजार आहे काय ?
- ५) आपणास एखादे व्यसन आहे काय ?
- १) घुम्रान २) पान तंबाखू ३) नशापन ४) इतर....
- ६) आपणास वैद्यकीय सेवा मिळण्याची सोय आहे काय ? होय । नाही

९. वेतन व अन्य बाबी ----

१) यंत्रमाग उद्योगातील आपला सेवा काल

२) आपले मासिक वेतन किती रनपये --

३) मिळणारे वेतन पुरेसे आहे काय ?

होय । नाही

४) वेतन कशाप्रकारे मिळते.

१) मासिक २) पंधरवडा ३) आठवडा ४) दररोज

५) कामणुकीवर तुम्हा होणारा खर्च

६) मुलांचे शिक्षण, प्रवास, आजार इत्यादीवर होणारा मासिक खर्च किती ?

७) मुलांच्यासाठी कारखानामार्फत स्पर्धा आयोजित केल्या जातात काय ?

होय । नाही

८) कामगारांच्या इतर कोणत्या समस्या तुम्हाला जाणवतात ?

अ)

ब)

क)

१०. कामगारसंघात सर्वसाधारणपणे खालील अन्न घान्यावर होणारा मासिक खर्च अंदाजे --

१) ज्वारी

२) गहू

३) डाळी

४) साखर

५) तेल, मीठ, तिखट

६) माजीपाला

७) दुध

८) चहा

९) इंधन

१०) इतर.....

११. कामगारसंघात कपडेलते वगैरे साठी होणारा वार्षिक खर्च -- अंदाजे ----

१) शर्ट

२) धोतरजोडी

३) साडी, ब्लाऊज, इतर

४) चप्पल (सर्वांसाठी)

५) लहान मुलांचे कपडे

६) इतर खर्च